

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Чалилова Мавзуна Ғуфронҷоновна дар мавзуи «Асосҳои педагогии ташаккули фаъолнокии дарккунии донишҷӯёни ихтисосҳои дизайн дар асоси барномаҳои мултимедӣ» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзоди илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси 5.3 - Педагогика (5.3.10.11 - Назария ва технологияи таълими меҳнат ва дизайн)

Дар марҳилаи кунунии рушди таҳсилоти олии масъалаи баланд бардоштани сифати фаъолияти маърифатии донишҷӯ яке аз масъалаҳои муҳимми назария ва амалияи педагогӣ ба ҳисоб меравад. Тағйироти технологӣ муҳити таълимиро ба таври назаррас дигаргун намудаанд. Имрӯз донишҷӯ ба ҳаҷми бузурги иттилоот дастрасӣ дорад, аммо доштани иттилоот худ ба худ маънои ташаккули фаъолияти маърифатӣ ва касбиро надорад. Масъалаи асосӣ аз он иборат аст, ки донишҷӯ чӣ гуна иттилоотро интихоб мекунад, онро то кадом андоза дарк ва таҳлил менамояд ва дар кадом ҳолат метавонад донишҳои бадастовардари мустақилона истифода барад.

Барои ихтисосҳои дизайн ин масъала хусусияти хос дорад. Омодагии дизайнери оянда фаъолияти ҳамзамони тафаккури таҳлилӣ, образнок ва эҷодиро талаб мекунад. Донишҷӯ бояд на танҳо хусусиятҳои назариявии дизайнро аз худ намояд, балки тавонад ғояро ташаккул диҳад, онро таҳлил кунад, вариантҳои гуногуни ҳалли эҷодиро муқоиса намояд ва натиҷаи фаъолияти худро арзёбӣ кунад. Аз ин рӯ, ташаккули фаъолнокии дарккунӣ бояд ҳамчун қисми муҳими омодагии касбии чунин мутахассис баррасӣ шавад.

Дар ҳамин самт мавзуи диссертатсияи Чалилова Мавзуна Ғуфронҷоновна ҷойгоҳи муайяни илмӣ пайдо мекунад. Муаллиф имкониятҳои барномаҳои мултимедиро ҳамчун воситаи педагогии ташаккули фаъолнокии дарккунии донишҷӯёни ихтисосҳои дизайн мавриди омӯзиш қарор додааст. Мавзӯ аз ҷиҳати ҳамгироии технология, педагогика ва методикаи таълими дизайн ҷолиб буда, ба масъалаҳои муҳими таҳсилоти касбӣ дахл мекунад.

Аҳамияти мавзӯ пеш аз ҳама аз тағйир ёфтани хусусияти фаъолияти омӯзгор ва донишҷӯ дар муҳити рақамӣ сарчашма мегирад. Агар дар амсилаи анъанавии таълим қисми зиёди иттилоот аз ҷониби омӯзгор пешниҳод шавад, дар муҳити мултимедӣ донишҷӯ метавонад бо шаклҳои гуногуни мавод мустақилона кор кунад. Ин ҳолат барои азнавсозии муносибати методӣ ба таълим замина фароҳам меорад.

Муаллиф дар автореферат масъалаи мазкурро на ҳамчун масъалаи техникаи истифодаи барномаҳои компютерӣ, балки ҳамчун масъалаи педагогии ташаккули фаъолияти донишҷӯ пешниҳод менамояд. Ин нукта яке

аз бартариҳои асосии таҳқиқот ба шумор меравад. Технология дар таҳсилот танҳо восита аст. Самаранокии он аз ҳадафи педагогӣ, мундариҷаи таълим, усули истифода ва сатҳи омодагии омӯзгору донишҷӯ вобаста мебошад.

Дар таҳқиқот диққат ба фаъолнокии дарккунӣ дода шудааст. Аз нуқтаи назари педагогӣ, чунин фаъолнокӣ бояд дар муносибати донишҷӯ ба дониш, дар хоҳиши фаҳмидани масъала, ҷустуҷӯи ҷавоб, истифодаи таҷрибаи пешина ва кӯшиши ҳалли мустақилонаи масъала зоҳир шавад. Барои донишҷӯи дизайн ин фаъолият метавонад дар интихоби ғоя, таҳлили намунаҳо, ҷустуҷӯи ҳалли композитсионӣ, муқоисаи вариантҳо ва кор бо воситаҳои визуалӣ низ ифода ёбад.

Маҳз ҳамин хусусият робитаи таҳқиқотро бо ихтисоси 5.3.10.11 муайян менамояд. «Назария ва технологияи таълими меҳнат ва дизайн» аз омӯзиши равандҳои иборат аст, ки ба ташаккули дониш, маҳорат, малака ва қобилиятҳои касбӣ дар соҳаи технологӣ ва эҷодӣ равона шудаанд. Дар ин низом технологияҳои мултимедӣ метавонанд ҳамчун яке аз воситаҳои муносири таълим истифода шаванд.

Ҷиҳати назариявии кор дар кӯшиши асоснок намудани заминаҳои педагогии истифодаи барномаҳои мултимедӣ ифода меёбад. Барои чунин асосноккунӣ муайян намудани моҳияти фаъолнокии дарккунӣ, хусусиятҳои он дар фаъолияти донишҷӯ ва омилҳои ба рушди он таъсиркунанда зарур аст. Муаллиф ин масъалаҳоро дар доираи мавзӯи умумии таҳқиқот баррасӣ намудааст.

Аҳаммияти таҳқиқотро инчунин бо масъалаи ташкили муҳити таълимӣ метавон шарҳ дод. Муҳити таълимии муосир бояд барои донишҷӯ на танҳо фазои гирифтани дониш, балки майдони фаъолияти мустақилона бошад. Барномаи мултимедӣ дар сурати истифодаи дуруст метавонад барои чунин муҳит замина муҳайё кунад. Он имконият медиҳад, ки донишҷӯ маводи таълимиро дар шаклҳои гуногун қабул карда, байни ҷузъҳои алоҳидаи он робита барқарор намояд.

Дар таълими дизайн имконияти басарӣ намудани маводи таълимӣ аҳаммияти махсус дорад. Тасвир, графика, намунаҳои тарҳ, схема ва дигар воситаҳои визуалӣ барои дарки бисёр масъалаҳои касбӣ аҳаммияти бештар доранд. Аз ин рӯ, истифодаи мултимедиа дар чунин ихтисос бояд ба хусусияти мундариҷаи фанӣ мутобиқ бошад.

Яке аз ҷиҳатҳои мусбати кор дар он аст, ки муаллиф ба масъалаи ташаккули фаъолияти донишҷӯ тавассути технологияи мултимедӣ муносибати мақсаднок пешниҳод мекунад. Ин маънои онро дорад, ки истифодаи воситаҳои рақамӣ бояд ба ҳалли вазифаҳои муайяни таълимӣ хизмат кунад. Чунин мавқеъ аз нигоҳи дидактикӣ асоснок мебошад.

Қисми таҷрибавии таҳқиқот аҳаммияти хулосаҳои назариявиро таъкият медиҳад. Таҳқиқоти педагогӣ дар сурати санҷида нашудани фарзияҳои он дар шароити воқеии таълимӣ арзиши амалии маҳдуд дошта метавонад. Аз ин рӯ, гузаронидани таҷриба, муайян намудани сатҳи ибтидоӣ ва ниҳии фаъолнокии донишҷӯён, муқоисаи натиҷаҳо ва таҳлили динамикаи онҳо яке аз қисмҳои зарурии чунин таҳқиқот мебошад.

Аз маълумоти автореферат бармеояд, ки барои арзёбии тағйироти фаъолияти донишҷӯён меъёрҳо ва нишондиҳандаҳои муайян истифода шудаанд. Ин муносибат имкон медиҳад, ки самаранокии низоми пешниҳодшуда на танҳо дар асоси таассуроти умумӣ, балки тавассути нишондиҳандаҳои таҳлиلى арзёбӣ карда шавад.

Масъалаи таҳлиلى фаъолнокии дарккунӣ дар чунин таҳқиқот аҳаммияти ҷиддӣ дорад. Агар меъёрҳо ба хусусияти фаъолияти донишҷӯи дизайн мувофиқат кунанд, онҳо метавонанд ҳолати воқеии омодагии ўро нишон диҳанд. Аз ҷумла, арзёбии сатҳи мустақилияти донишҷӯ, шавқу ҳавас ба фаъолияти таълимӣ, қобилияти истифодаи дониш, омодагӣ ба ҷустуҷӯ ва фаъолияти эҷодӣ метавонад тасаввуроти пурратар дар бораи фаъолнокии дарккунӣ диҳад.

Аҳаммияти амалии натиҷаҳои кор низ назаррас мебошад. Маводи таҳқиқот метавонад аз ҷониби омӯзгорони муассисаҳои таҳсилоти олии ҳангоми таҳияи дарсҳои мултимедӣ, ташкили корҳои мустақилона, иҷрои супоришҳои лоиҳавӣ ва таҳияи маводи электронӣ истифода шавад. Илова бар ин, натиҷаҳои таҳқиқот метавонанд дар раванди тақмили барномаҳои таълимии ихтисосҳои дизайн ба назар гирифта шаванд.

Бартарии дигари корро дар робитаи масъалаи технологӣ бо рушди шахсияти донишҷӯ дидан мумкин аст. Агар технология танҳо барои осон намудани пешниҳоди маводи таълимӣ истифода шавад, имкониятҳои он маҳдуд мегарданд. Вақте ки он барои ташкили фаъолияти мустақилона, таҳлил ва эҷоди ғоя истифода мешавад, нақши педагогии он хеле васеътар мегардад.

Дар таҳқиқоти мазкур чунин муносибат қобили қабул ба назар мерасад. Муаллиф истифодаи барномаҳои мултимедиро ба ташаккули фаъолнокии дарккунӣ пайваст намуда, масъалаи мазкурро дар заминаи омодаسازی касбии донишҷӯёни дизайн баррасӣ мекунад.

Дар маҷмӯъ, таҳқиқоти Ҷалилова Мавзуна Ғуфронҷоновна ба масъалаи мубрами педагогикаи таҳсилоти касбӣ бахшида шудааст. Муаллиф масъалаи ташаккули фаъолнокии дарккунии донишҷӯёни дизайнро дар шароити истифодаи барномаҳои мултимедӣ мавриди таҳлил қарор додааст. Мавзӯ бо талаботи муҳити муосири таълимӣ алоқаманд буда, барои тақмили омодаسازی мутахассисони соҳаи дизайн аҳаммияти муайян дорад.

Мазмуни автореферат нишон медиҳад, ки таҳқиқот дорои самти мушаххаси илмӣ буда, масъалаи он бо мақсад ва вазифаҳои муайян пайваст мебошад. Натиҷаҳои пешниҳодшуда имконияти истифодаи онҳоро дар раванди таълими касбии донишҷӯён фароҳам меоранд.

Аз ин лиҳоз, автореферати диссертатсияи Чалилова Мавзуна Ғуфронҷоновна дар мавзӯи «Асосҳои педагогии ташаккули фаъолнокии дарккунии донишҷӯёни ихтисосҳои дизайн дар асоси барномаҳои мултимедӣ» ба талаботи қорҳои илмӣ дар самти педагогика ҷавобгӯ буда, аз ҷиҳати интихоби масъала, асоснокии самти таҳқиқот, аҳаммияти назариявӣ ва имкониятҳои татбиқи амалии натиҷаҳо арзиши илмӣ дорад. Диссертатсия ба ихтисоси 5.3 – Педагогика (5.3.10.11 – Назария ва технологияи таълими меҳнат ва дизайн) мувофиқат намуда, муаллифи он Чалилова Мавзуна Ғуфронҷоновна барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ сазовор мебошад.

Тақризнавис:

Номзади илмҳои педагогӣ, дотсент,
Сардори маркази бақайдгирӣ, тестӣ ва
фосилавии Донишқадаи кӯҳию
металлургии Тоҷикистон

Имзои А.Қ. Саидовро тасдиқ менамоям.

Сардори Раёсати кадрҳо ва қорҳои махсуси
Донишқадаи кӯҳию металлургии Тоҷикистон



Саидов Асомиддин Қурбонович

Мўминова Д.М.

Маълумот барои тамос: 735730, Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш.Бўстон, кӯч.Баротов А.б.
Тел.: +992929267432; E-mail: asomiddin08@mail.ru

« 1 » 10 2026с.